การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
THE DEVELOPMENT OF SCHOOL-BASED CURRICULUM MANAGEMENT IN THE SCHOOLS UNDER THE SUPERVISION OF THE KALASIN PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

*กริชต์จอมพล ภูจอมจิตฆ์**
*ดร.สมเจตน์ ภูศรี***
*ดร.ไพศาล วรคำ****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้อำนวยการกองการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 273 คน ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม การสำรวจ สัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีปัญหาเกี่ยวกับองค์ความรู้ในการบริหารจัดการหลักสูตร ขาดความตระหนักถึงความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา ไม่ได้ใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตรขาดการวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้ที่จะนำมาสร้างหลักสูตร ขาดการบูรณาการองค์ความรู้สากลกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และขาดความใหม่ของหลักสูตร 2) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ที่เรียกว่า หลักสูตรท้องถิ่นกาฬสินธุ์ศึกษา (KALASIN MODEL) ซึ่งประกอบด้วย K : Knowledge คือ องค์ความรู้ในการบริหารจัดการหลักสูตร A : Awareness คือการตระหนักถึงความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา L : Local คือ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนา A : Analysis คือ ใช้การเคราะห์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีความชัดเจน S : Synthesis คือ การสังเคราะห์องค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เป็นเนื้อหาของหลักสูตร I : Integration คือ การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับองค์ความรู้สากล และ N : Novel คือความแปลกใหม่ของหลักสูตรสถานศึกษา 3) ผลการประเมิน

* *ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*
** *รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*
*** *อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*

รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้านคือ 3.1) ปัจจัยและกระบวนการในการใช้หลักสูตร 3.2) คุณลักษณะของโรงเรียน ครู และนักเรียน 3.3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3.4) ความพึงพอใจในการบริหารจัดการหลักสูตรของครู ผู้บริหารโรงเรียนและประชาชน และ 3.5) การบรรลุมาตรฐานหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, หลักสูตรสถานศึกษา

ABSTRACT

This research was a research and development of school curriculum management model. The research objectives were: 1) to study the current problems and needs in the school curriculum management of the schools under the Kalasin Provincial Administration Organization, 2) to develop a school curriculum management model for the schools under the Kalasin Provincial Administration Organization, and 3) to evaluate the school curriculum management model for the schools under the Kalasin Provincial Administration Organization. The key informants were included the vice president of Kalasin Provincial Administration Organization, director of educational religion and cultural sector, school administrators, teachers, students and school boards of the schools under the Kalasin Provincial Administration Organization amount of 273 persons. Research techniques were used included focus group, in-depth interviews, survey, and participatory observation. Data were analyzed using descriptive statistics and content analysis.

The research results showed that 1) The school curriculum management of the schools under the Kalasin Provincial Administration Organization has the problems about knowledge of curriculum management, lack of awareness about the importance of the school curriculum, do not use their local wisdom, lack of analysis and synthesis of knowledge that was used to build the course in process of curriculum development, lack of integration of global knowledge with local wisdom, and a lack of novel in school curriculum. 2) The result of model development of school curriculum management of the schools under the Kalasin Provincial Administration Organization, the model of school curriculum management called 'KALASIN model', which consists of K: Knowledge refers to knowledge of curriculum management, A: Awareness refer to awareness of the importance of school curriculum, L: Local that means to used the local wisdom to curriculum development, A: Analysis refers to the analysis of local wisdom clearly, S: Synthesis means to synthesize knowledge from local wisdom to the content of the course, I: Integration was refer to the integration of local wisdom with the global knowledge, and N: Novel is the novelty in the school curriculum. 3) The results of evaluation for model of school curriculum management in 5 areas included: 3.1) the factors and processes in the curriculum implementation, 3.2) the characteristics of schools, teachers and students, 3.3) the students' achievement, 3.4) the satisfaction of the school curriculum management of teacher, school administrators, and the public, and 3.5) the standard achievement of curriculum were at the high level.

Keywords: Management, School-Based Curriculum Management

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปีพุทธศักราช 2550 มาตรา 49 กำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอภาคกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 41 กำหนด ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น ประกอบกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) จากการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษารูปแบบใหม่ที่ยึดหลักความเป็นเอกภาพด้านนโยบาย แต่หลากหลายสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจะต้องทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยเน้นการเรียนรู้ชีวิตของตนเอง ปรับตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการ การใช้เทคโนโลยีและข่าวสารข้อมูลที่หลากหลายในการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ตามสภาพชีวิตจริงของตนเองสามารถนำเอาความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ พัฒนาเศรษฐกิจ และท้องถิ่นได้ (กรมวิชาการ. ม.ป.ป.) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Beauchamp (1968 อ้างถึงใน ธำรง บัวศรี. 2542) กล่าวว่า โรงเรียนแต่ละแห่งมีหน้าที่จัดการศึกษาให้เหมาะสมกับชุมชนนั้น ๆ เพราะชุมชนแต่ละชุมชนมีสภาพปัญหาและความต้องการแตกต่างกัน ท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นของตนเอง การบริหารจัดการหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้นั้นควรประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 4 ประการ คือ 1) การเตรียมการในการใช้หลักสูตร 2) การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน 3) การประเมินผลหลักสูตร และ 4) การปรับปรุงหรือการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งจำแนกเป็น 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2545) ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการสรุปผลการดำเนินงาน การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรตามแนวทางดังกล่าว โดยมีโรงเรียนทั้งหมด 12 โรงเรียน ซึ่งได้รับการถ่ายโอนมาสังกัดในความดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีการบรรจุนโยบายการพัฒนาการศึกษาไว้ในแผนการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด สนับสนุนให้มีการพัฒนาและบริหารจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อพัฒนาการศึกษาของเยาวชนให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. 2550) การนำหลักสูตรแกนกลางมาใช้ จึงเป็นแนวทางหลักในการบริหารจัดการตามนโยบายการพัฒนาด้านการศึกษา โดยมอบหมายให้ผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละแห่งได้นำแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้สำหรับสถานศึกษาของตนเอง แต่จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า มีปัญหาการบริหารจัดการในด้านต่างๆ อาทิ โรงเรียนที่มีพื้นที่ห่างไกลเขตรับผิดชอบ ทำให้การกำกับดูแลและการดำเนินงานการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาไม่เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ รวมถึงการตรวจสอบหรือติดตามประเมินผลการดำเนินงาน การนำแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางมาใช้จึงยังไม่มีความเหมาะสมเท่าที่ควร และส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เห็นได้จากการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบ 2 ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 12 โรง จากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่าโรงเรียนในสังกัด

จำนวน 4 โรง ไม่ได้รับรองมาตรฐานการศึกษา และการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2551 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 พบว่านักเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์มีคะแนนผลการทดสอบ ปีการศึกษา 2552 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศในทุกรายวิชา (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์กรมหาชน). http://www.niets.or.th/ วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2553)

ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบโดยตรงในการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยใช้วงจรการวิจัยปฏิบัติการรูปแบบ PAOR ซึ่งเป็นการวิจัยปฏิบัติการวงจรตามขั้นตอนคือ มีการวางแผนในการบริหารจัดการหลักสูตร สู่การปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบกับการสังเกตผลระหว่างดำเนินการ และผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสารสนเทศทำเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองท้องถิ่นและเป็นองค์ความรู้ (Body of Knowledge) สำหรับบริหารจัดการศึกษาในสภาพคล้ายกันในอนาคตให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 12 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนเมืองสมเด็จ โรงเรียนนาเชือกวิทยาคม โรงเรียนลำปาวิทยาคม โรงเรียนขมิ้นพิทยาสรรพ์ โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร โรงเรียนดงมูลวิทยาคม โรงเรียนเนินยางประชาสามัคคี โรงเรียนหนองห้างพิทยา โรงเรียนทรายมูลพิทยาคม โรงเรียน หนองชุมแสงวิทยา คาร โรงเรียนบัวขาว และโรงเรียนจุมจังพลังราษฎร์ มีที่ตั้งอยู่หลายอำเภอในจังหวัดกาฬสินธุ์ ทำการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย มีนักเรียนจำนวน 7,636 คน ห้องเรียน 209 ห้อง ครู 387 คน บุคลากรทางการศึกษา 38 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ โรงเรียนลำปาวิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 1 คน และตัวแทนโรงเรียน โรงละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้แทนครูอาจารย์ ผู้แทนกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนนักเรียนจำนวน 12 โรง จำนวน 48 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 50 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้านหลัก คือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และด้านการกำกับดูแลคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการด้วยวงจร PAOR โดยอาศัยแนวคิดของเคมมิสและแม็คแทกการ์ด (Kemmis&McTaggart.

1988 : 11) ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการ โดยการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยใช้วงจรการวิจัยปฏิบัติการรูปแบบ PAOR โดยการดำเนินการวิจัยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ระยะเวลา 2 เดือน ระหว่างเดือนกันยายน – ตุลาคม 2554

ระยะที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กาฬสินธุ์ ระยะเวลา 2 เดือน ระหว่างเดือน พฤศจิกายน – ธันวาคม 2554

ระยะที่ 3 ทดลองใช้ / ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กาฬสินธุ์ ระยะเวลา 2 เดือน ระหว่างเดือน มกราคม – กุมภาพันธ์ 2555

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีปัญหาเกี่ยวกับองค์ความรู้ในการบริหารจัดการหลักสูตร ขาดความตระหนักถึงความสำคัญของหลักสูตร ไม่ได้ใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตรขาดการวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้ที่จะนำมาสร้างหลักสูตร ขาดการบูรณาการองค์ความรู้สากลกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และขาดความใหม่ของหลักสูตร

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา สรุปได้ว่า รูปแบบของหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะกับท้องถิ่น คือ หลักสูตรท้องถิ่นกาฬสินธุ์ศึกษา (KALASIN MODEL) ประกอบด้วย K : Knowledge คือ องค์ความรู้ในการบริหารจัดการหลักสูตร A : Awareness คือการตระหนักถึงความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา L : Local คือ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนา A : Analysis คือ ใช้การวิเคราะห์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีความชัดเจน S : Synthesis คือ การสังเคราะห์องค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เป็นเนื้อหาของหลักสูตร I : Integration คือ การ บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับองค์ความรู้สากล และ N : Novel คือความแปลกใหม่ของหลักสูตรสถานศึกษา

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้านคือ 1) ปัจจัยและกระบวนการในการใช้หลักสูตร 2) คุณลักษณะของโรงเรียน ครู และนักเรียน 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 4) ความพึงพอใจในการบริหารจัดการหลักสูตรของครู ผู้บริหารโรงเรียน และประชาชน และ 5) การบรรลุมาตรฐานหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า องค์ความรู้ในการบริหารจัดการหลักสูตร ขาดความตระหนักถึงความสำคัญของหลักสูตร ไม่ได้ใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตรขาดการวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้ที่จะนำมาสร้างหลักสูตร ขาดการบูรณาการองค์ความรู้สากลกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และขาดความใหม่ของหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องมาจากหลักสูตรที่ใช้ในประเทศไทยเป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นจากส่วนกลาง และได้ใช้หลักสูตรเดียวกันทั่วประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนทั่วประเทศ มีมาตรฐานทางด้านการศึกษาอยู่ในระดับ

เดียวกัน การพัฒนาหลักสูตรเพื่อใช้กว้างขวางในระดับประเทศเช่นนี้จึงมีเนื้อหาสาระกว้าง ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นอยู่มาก กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสถานศึกษาได้โดยการปรับ เพิ่ม ขยาย หรือสร้างหลักสูตรย่อยในระดับท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรแม่บท เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประสิทธิ์ แสงพินิจ (2550) ที่ได้ทำการวิจัยปฏิบัติการ : การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน สำหรับกลุ่มพัฒนาอาชีพ โดยใช้เศรษฐกิจชุมชนในอำเภอโนนสูงจังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) ครูการศึกษานอกโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่จะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน คือ การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ กระบวนการศึกษาวิเคราะห์ชุมชน การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด และการควบคุมสินค้า และการบัญชีสำหรับธุรกิจชุมชน 2) รูปแบบการพัฒนาครูการศึกษานอกโรงเรียนยังไม่เหมาะสม ไม่สามารถสร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานให้กับครูได้ทุกคน เนื่องจากพื้นฐานความรู้ของครูแต่ละคนไม่เท่ากัน ระยะเวลาในการฝึกอบรมครูน้อย ครูการศึกษานอกโรงเรียนมีวุฒิการศึกษาไม่ตรงกับเนื้อหาวิชาที่จัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ทำให้ครูต้องใช้เวลาในการศึกษาเนื้อหาสาระมาก 3) สื่อเอกสารแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนสำหรับกลุ่มพัฒนาอาชีพ โดยใช้เศรษฐกิจชุมชน มีเนื้อหาบางส่วนยังไม่เหมาะสม เช่น เนื้อหายังไม่สมบูรณ์ การลำดับความยากง่ายของเนื้อหายังไม่ถูกต้อง มีทฤษฎีและหลักการมากเกินไป

2. ผลจากการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ หลักสูตรท้องถิ่นกาฬสินธุ์ศึกษา มีองค์ประกอบตามกรอบแนวทางการจัดทำหลักสูตร ซึ่งอาจเนื่องมาจาก หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นจากสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน (Learner) หรือสร้างจากหลักสูตรแกนกลาง(Central Curriculum) ที่ปรับให้เข้ากับสภาพชีวิตจริงของผู้เรียนตามท้องถิ่นต่างๆ หรือสร้างจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อผู้เรียน หลักสูตรสถานศึกษาจะสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยจะเน้นการเรียนรู้ชีวิตของตนเอง การปรับตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของศิลปะ วิทยาการสมัยใหม่ การใช้เทคโนโลยีและข่าวสารข้อมูลในการเรียนรู้ต่างๆ โดยผู้เรียนจะได้เรียนรู้ตามสภาพชีวิตจริงของตนเองสามารถนำเอาความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ พัฒนาเศรษฐกิจและท้องถิ่นได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุญหนา บุญเรือง (2552) ที่ได้ทำการวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้วยกลยุทธ์การสร้างพลังทีมงาน ของโรงเรียนบ้านนาคูพัฒนา “กรป.กลางอุปถัมภ์” พบว่า 1) การนำกลยุทธ์การสร้างพลังทีมงานให้คณะครูพิจารณาเพื่อให้มีส่วนร่วมวิเคราะห์วางแผนการจัดทำแผนปฏิบัติการของโรงเรียนมีความเหมาะสมต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนบ้านนาคูพัฒนา “กรป.กลางอุปถัมภ์” สร้างความพึงพอใจให้ครูในระดับมาก 2) สามารถนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้วยกลยุทธ์การสร้างพลังทีมงาน ไปทดลองใช้ในสภาพจริงโดย ผ่านการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 3) ผลที่เกิดขึ้นจริงทำให้โรงเรียนผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนในฝัน จากการพิจารณาผลการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จด้านการทำงานเป็นทีม และ 4) ผลของการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้วยกลยุทธ์การสร้างพลังทีมงาน ทำให้มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนแต่ละด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบริหารจัดการ โดยพิจารณาจากการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมทั้ง

ผลการสอบเรียนต่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และของนักเรียนเข้ามหาวิทยาลัย

3. ผลจากการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากหลักสูตรเป็นตัวที่กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีมาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ คุณธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร อันจะส่งผลถึงคุณภาพต่อประเทศชาติ และการบริหารหลักสูตร มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และโดยที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เปิดศักราชใหม่ให้กับการบริหารหลักสูตร โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบในทุก ๆ ด้าน จึงนับเป็นการเปิดศักราชแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริงให้กับเด็กและเยาวชนไทย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประสิทธิ์ แสงพินิจ (2550) ที่ได้ทำการวิจัยปฏิบัติการ : การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน สำหรับกลุ่มพัฒนาอาชีพ พบว่า 1) ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน สำหรับกลุ่มพัฒนาอาชีพ ในอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ความคิดเห็นของผู้เรียนส่วนใหญ่ในภาพรวมเห็นด้วยในระดับมาก 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นรายด้านพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ คือ ด้านผลที่เกิดต่อเศรษฐกิจชุมชน ด้านผลที่เกิดต่อกลุ่มพัฒนาอาชีพ ด้านผลที่เกิดต่อผู้เรียน และด้านเกิดความเข้มแข็งของชุมชน 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน สำหรับกลุ่มพัฒนาอาชีพ ในอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากทุกข้อทั้ง 4 ด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ได้ทราบข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาจึงควรศึกษาและจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป ควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการนำหลักสูตรไปใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องรวมทั้ง นำเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างเป็นระบบในการบริหารจัดการการศึกษาเพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดในองค์การบริหารส่วนจังหวัด กาฬสินธุ์ ตลอดถึงโรงเรียน หน่วยงาน และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งจะส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษารูปแบบเพื่อบริหารงานวิชาการด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในด้านอื่นๆ และศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานสถานศึกษาด้านอื่นๆ และศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามขนาดโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (ม.ป.ป.). **หลักสูตรท้องถิ่น : เอกสารหลักสูตร.** กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร.

ธำรง บัวศรี. (2542) **ทฤษฎีหลักสูตร:การออกแบบและการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ประสิทธิ์ แสงพินิจ. (2547) **การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการศึกษาทางไกลสายสามัญ ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา.** การศึกษาค้นคว้าอิสระ (กศ.ม. บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญหนา บุญเรือง. (2552) **การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้วยกลยุทธ์การสร้างพลังทีมงานของโรงเรียนบ้านนาคูพัฒนา "กรป.กลางอุปถัมภ์".**

สมนึก ภัททิยธนี. **(2544)การวัดผลการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2545) **แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์กรมหาชน).(2551) **การทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)** จาก http://www.niets.or.th/.

Kemmiss, S and McTaggart, R. (1998) **The Action Research Planner.** Victoria : Dekin University Press.